СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 43. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 21. лютого, 1930. VOL. XXXVIII. No. 43. Jersey City, N. J., Friday, February 21, 1930. THREE CENTS.

ҐРІН ЗА МОДИФІКАЦІЮ АКТУ ВОЛСТЕДА

КАЖЕ, ЩО ЗМІНА ЗМЕНШИТЬ БЕЗРОБІТТЯ І ПІДНЕСЕ ДОБРОБУТ.

КОЛОМБОС (Огайо). — Вилієм Ґрін, президент Американської Федерації Праці, вислав письмо до президента Гувера й Джорджа Вікершема, голови Краєвої комісії для формовання законів, у справі модифікації акту Волстеда й дозволу на продукцію напитків з 2.75% алькоголю.

Ґрін твердить, що така зміна дасть тисячам робітників новий варстат праці, а крім цього причиниться до заведення дійсної тверезости. До часу заведення прогибіції бровари зуживали 2,250,000 міліонів тон вугля. Колиб це сталося тепер, то дало би роботу тисячам майнерів. А для перевозу того вугля треба знову яких 50,000 возів. Модифікація прогибіції потягне за собою поліпшення долі фармерів, бо бровари зуживають яких 900,000 тон збіжа. А щоби його перевезти, треба буде яких 60,000 тягарових залізничих возів.

Треба брати далі під увагу нові машини, фляшки і т. п., яких продукція збільшиться, а рівнож ті десятки тисяч людей, які знайдуть заняття при продажі алькоголю. Все це причиниться до поліпшення теперішнього важкого безробіття.

БИРД ВЕРТАЄ.

З КОРАБЛЯ „СИТІ ОФ НЮ ЙОРК". — Адмірал Бирд і вся полярна експедиція знаходяться вже на кораблі „Ситі оф Ню Йорк", який пливе по морю з поворотом до Америки. Всі члени експедиції або хорують на морську хоробу, або читають листи від рідні й знакомих. А тих письм є ціла гора.

СЕНАТОРСЬКИЙ БУТЛЄҐЕР.

ВАШИНҐТОН. — Арештовано Вилієма Давида Ґольдберга в хвилі, коли він висів з автомобіля і прямував до капітолю, в той бік, де знаходяться офіси сенаторів. Мав з собою пачку з алькоголічними напитками. Ґольдберґ, як тільки побачив агентів, кинув пачку на хідник. Фляшки побились, а алькоголь розлився. Та агенти вицідили з фляшок рештки, щоби мати доказ проти Ґольдберга. Агенти слідили за Ґольдбергом уже довший час, бо підозрівали його, що довозить до капітолю алькоголь для своїх клієнтів — сенаторів і конґресменів.

ЖЕРТВИ ЕКСПЬОЗІЇ.

ЕЛИЗАБЕТ (Ню Джерзи). — Експльозія, яка вибухла в рафінеріях Стендард Ойл Компані, потягнула за собою смерть 11 робітників. Але на тім трагедія не покінчиться, бо кілька осіб, які відвезено до шпиталю, не вилічаться.

ПРОДАВАТИ ПИСТОЛІ — ДОБРИЙ БИЗНЕС.

ВАШИНҐТОН. — З департаменту торговлі подають, що в послідним році зросла торговля зброєю до небувалої висоти, хоч уряд докладає всіх зусиль, щоб обмежити ношення зброї. Податок з продажі пистолів виносив на протязі останніх 6 місяців $178,544 більше від такого самого податку за такий самий час минулого року.

ЧЕМБЕРЛЕН РОЗНОСИТЬ ҐАЗЕТИ.

ІНДІЯНАПОЛІС. — Відомий летун, Клеренс Д. Чемберлен, полетів з Джерзи Ситі до Сейнт Луіс. Саме тепер долетів до Індіянаполіс і тут скинув перед домом говернора Лізлі найновіще число „Ди Ню Йорк Таймс". В такий самий спосіб поскидав він ґазети перед домами: говернора Лярсона в Трентоні, Н. Дж., Фішера в Герисбурґ, Па., Купера в Коломбос, Огайо, а ще має скинути перед домом говернора стейту Люізіяна.

Ті говернори, що одержали таку несподіванку, повисилали телєграфічні подяки на руки редакції „Ди Ню Йорк Таймс".

КУЛИДЖ ПРО ІСТОРІЮ АМЕРИКИ.

ЛОС ЕНДЖЕЛЕС. — Бувший президент Кулидж проводить тут весело час, приглядаючися життю і праці славних фільмових акторів. Не дають йому тільки спокою ґазетярські репортери. Особливо випитують його, коли буде скінчена його історія Америки, що має обнимати 500 слів. Кулидж заявив, що така історія це ґазетярська качка, бо він про неї нічого не знає і її не пише. Він тільки має дати напис, який буде вибитий на памятнику в Блек Гилс. А той напис не бдуе мати навіть 50 слів. Зміст його буде одначе звязаний з історією американського народа.

ВЕР КАНДИДУЄ.

ФИЛАДЕЛФІЯ. — Вибраний сенатором, але непризнаний сенатом пенсилвенійський політичний бос, Вер, подає, що буде знову кандидувати на уряд сенатора. Його приятель Френсис Шонк Бравн кандидуватиме на говернора пенсилвенійського стейту. З того приводу републиканські сили стейту розібються.

СЕНАТОР ПРО ЛАБІСТІВ.

ВАШИНҐТОН. — Вилієм Мек Местер, републиканський сенатор з Савт Дакоти, говорив по радіо про лабістичну пошесть. Він каже, що лабісти обсіли Вашинґтон як тая зараза. Пхають свої пальці всюди тут у центрі, а рівнож розтягають свої впливи і на стейти. З Вашинґтону диктують, яких треба вибирати сенаторів. Особливо уважають на західні стейти, бо вони хліборобські. Лабісти сильно працювали тепер за тим, щоби затверджено Гюза президентом найвищого суду. А як тільки Гюза затверджено, каже Мек Местер, шери на біржі пішли на 8 точок вгору.

ПРОТИБОЛЬШЕВИЦЬКА ЗМОВА В ЛЕНІНГРАДІ.

З Москви прийшли відомости, що в Ленінграді викрито протибольшевицьку змову, до якої належала велика скількість старшин бувшої царської армії. Арештовані змовники признались, що їх організація мала на меті за всяку ціну захитати радянський адміністраційний апарат і що одним із засобів ослаблення авторитету радянської влади було пущення в курс фальшивих червінців.

РОЗПРАВА КОМУНІСТІВ З СЕЛЯНАМИ НА УКРАЇНІ.

Щоденник „Комуніст" з 13. січня ц. р., що виходить у Харкові як орган ЦК КП (б) У, приносить коротку замітку про те, що запоріжський окружний суд, розглянувши справу „глитаїв" Нечипуренка та Киселя, присудив їх на розстріл за те, що вони в 1919 р. „організували карний загін і нещадно розправлялися з селянами". З уваги на те, що на провини з тих часів проголошена амнестія, перемінили їм кару на 10 років тюрми.

ЛЬВІВСЬКА ХРОНІКА.

Біля будинку міського театру урядовець Леон Брікнер тяжко поранив кількома ударами ножа свою невірну наречену Салю Боґнерівну, яка заявила йому, що вийде заміж за іншого, богатшого від нього, бо хоче мати автомобіль і свою віллю. — На Левандівці помер нагло 26-літній Людвик Красник, мабуть отроєний своїми ворогами. — З пивниці українського письменника Федбра Дудка, замешкалого при вул. Пісковій 21, злодії вкрали вночі більшу скількість вугілля.

АРЕШТУВАННЯ В СОКАЛЬЩИНІ.

В селі Яструбичах у Сокальщині арештовано членів „Луга" Михайлюка, Івашкова і Старощука, яких підозрівають, що це вони обстрілювали військовий літак у грудні мин. року, про що ми вже писали, та що вони брали участь у нападі на поліційну стацію і вивісили на її будинку жовто-блакитну хоругву.

ВІСТУНИ ВЕСНИ.

На Горішнім Шлеську на полях появились великі стада жайворонків, яких поява завжди віщує близьку весну. Там найдено також у городах травневі хрущі, які, прочуваючи весну, вилізли на поверхню землі.

ГРІЗНА ПОЖЕЖА.

23-го січня вибухла в Дикові Старому, повіт Любачів, грізна пожежа в забудованнях Хани Купфер. Огонь став ширитись і знищив 4 мешкальні доми, деревляну божницю і 3 стодоли зі збіжжам. Шкода виносить кількадесять тисяч золотих.

ГРАБУНКОВИЙ НАПАД.

На публичній дорозі в Камінках Великих, пов. Коломия, напав Іван Пашковський, купець безрог з Товмача, зі своїми товаришами на В. Рапінського з Камінок Великих. Обезвладнивши Рапінського, осібняки забрали йому 500 зл. і втікли.

ЗНАЙШОВСЯ 103-ТИЙ ЖЕРТВОДАВЕЦЬ З $100.

ЛІГА ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ В ПІТСБУРҐ, ПЕНСИЛВЕНІЯ, ПЕРЕСИЛАЮЧИ $100 НА БУДОВУ ДОМУ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ, ПИШЕ:

КОЛИ ХОЧЕМО ВИЗВОЛЯТИ УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД З ЯРМА, ТО В ПЕРШУ ЧЕРГУ ТРЕБА ВИЗВОЛИТИ З НУЖДИ ТИХ БОРЦІВ, ЩО БОРОЛИСЯ ЗА УКРАЇНУ І З ТОЇ БОРОТЬБИ ВИЙШЛИ НЕМІЧНИМИ КАЛІКАМИ-ІНВАЛІДАМИ. ТОМУ ТРЕБА ПОБУДУВАТИ ДЛЯ НИХ ДАХ НАД ГОЛОВОЮ, ЗАХИСТ, ЗВАНИЙ ДОМОМ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ. І ТОМУ РАДІТИ ТРЕБА, ЩО ЗА ТУ СПРАВУ ВЗЯЛИСЯ АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ, БО ЦЕ ВЕЛИКЕ И БЛАГОРОДНЕ ТА ВИСОКО ПАТРІОТИЧНЕ ДІЛО.

НАШУ ЖЕРТВУ ВИСЛАЛИ МИ ДО КРАЮ ЧЕРЕЗ:

OBYEDNANYE

P. O. Box 411, Philadelphia, Pa

В МОРЕНАХ ВСЕ ЩЕ ГОРИТЬ.

В Моренах (Румунія) горить все ще сонда ч. 160. Тепер купили новий апарат до гашення вогню, що коштує три міліони леві́в. Цей апарат показався дуже добрим і інжинири сподіваться, що коли вже не згасять цілком огню, то бодай його частинно здушать.

З ЖИТТЯ В СРСР.

Радянська преса повідомляє, що в останніх часах у радянських фабриках щораз частіше бувають випадки саботажу. В Асхабаті арештовано робітника фабрики скла, Фадаєва, який стояв на чолі антибольшевицької робітничої організації. Ця організація спричинила у фабриках шкоду на пів міліона рублів. У Мелітополі на Радянськікй Україні селяне вкинули бомбу до кімнати, де відбувалося засідання комуністів, яка вбила голову міської ради, Алексієнка. — Політичне управління української військової округи, переглядаючи листи червоноармейців, найшло в цих листах признаки контрреволюції. Червоноармеєць Пироженко з 13. полку в Бердичеві пише в листі до родини в Кривім Розі: „У червоній армії всі голодують і я свою собаку кормив ліпше, як мене большевики". Червоноармеєць Аксенів дістав від родичів з Уралю таке письмо: „Гірко живеться селянам під большевиками; де не глянеш, всюди граблять селян. Як військо може спокійно дивитись на недолю села?"

Політичне управління порішило змiцнити цензуру й арештувати авторів листів за контрреволюцію.

РОЗСТРІЛ ЗА ОБОРОНУ ЦЕРКВИ.

В „Комуністі" з 13. січня ц. р. читаємо, що миколаївський окружний суд засудив селян з з села Пісків, Павленка, Буяна, Клименка й Задирку, на кару смерти через розстріл за те, що вони орґанізували активний опір безбожницьким демонстрантам, які хотіли забрати в свої руки церкву, щоби її перетворити на потрібну для комуністів домівку. Найвищий суд присуд затвердив.

НОВИЙ БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ ЗАКОН ПРОТИ ЕМІҐРАЦІЇ.

Бюро Вольфа повідомляє з Москви, що в звязку з процесом Бесідовського Головна Правнича Рада у Ленінграді виготовила проект закону, на підставі якого всі еміґранти, котрі на вимогу радянської влади не повернуть в означенім часі до СРСР, будуть засуджені позаочно на кару смерти.

ВОВКИ В СТАНИСЛАВІВЩИНІ.

При кінці січня в ясний день впала громада вовків до села Братківці, станиславівського повіту. Смілість зголоднілих бестій була така велика, що мимо крику мешканців влетіли вони на обійстя господаря Івана Дроздзанюка й пірвавши на подвірю безрогу, втікли до ліса.

КИНУЛИ В ТЕАТРІ БОМБУ.

В лодзському театрі підчас вистави драми „Ціянкалі" невідомі осібняки кинули слезисту бомбу, від вибуху якої присутна на салі публика розплакалась. Бомбу, як виявилося, кинули противники драми „Ціянкалі" тому, що ця драма має за тенден ію оправдати жінок, які штучно зганяють плід.

ГРІЗНИЙ ВИБУХ.

В Горішних Зарісках на Шлеську наступив вибух великого складу пороху й динаміту. Вибух був такий сильний, що наслідком нього в проміні 15 кільометрів вилетіли шиби у всіх домах, а в віддаленій 3 км. місцевости Браді труба воздуха зірвала дах фабрики й звалився фабричний димар.

ТРИ РОКИ ВЯЗНИЦІ ЗА ВБИВСТВО.

Дня 17. І. львівський трибунал засудив Федька Гіркого з Майдану біля Жовкви на 3 роки вязниці за вбивство Олекси Долинського. Слідство виявило, що на фестині у Майдані прийшло до суперечки між Федьком Гірким і Олексою Долинським, а ця суперечка закінчилася так, що після фестину в дорозі до дому Федько Гіркий напав на свого противника і поклав його трупом, пхнувши його ножем у саме серце. Як головні свідки зізнавали: Олекса та Іван Жуки. Обвинувачений до вини не признався.

НОВА РАДЯНОФІЛЬСЬКА ҐАЗЕТА У ЛЬВОВІ.

Недавно у Львові почав виходити новий орган, який явно й недвозначно виявив відразу своє радянофільське обличча. Хоч радянофільська орієнтація взагалі є виявом безсилля і зневіри у власні національні сили, то ця ґазетка назвала себе грімко: „Силою". Покищо „Сила" сильно хвалить большевицький терор над українським народом і сильно лає всі українські партії, яким не довподоби залежність України від Москви. „Силу" редаґує бувший організатор молодих католицьких письменників та їх клерикального товариства „Льоґос" — Роман Сказинський. Чи редактори, які так сильно за пару літ змінюють свій світогляд, можуть репрезентувати якунебудь силу, це покаже будуччина.

ЗАСІДАННЯ МОРСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ПЕРЕРВАНІ НА ТИЖДЕНЬ

СТАЛОСЯ ЦЕ НА ПРОПОЗИЦІЮ СЕКРЕТАРЯ СТИМСОНА ІЗЗА ПРАВИТЕЛЬСТВЕННОЇ КРІЗИ В ФРАНЦІЇ. ІТАЛІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ ТАКОЇЖ ФЛЬОТИ, ЯКУ БУДЕ МАТИ ФРАНЦІЯ

ЛОНДОН (Анґлія). — Секретар стейту Стимсон зробив пропозицію перервати засідання й взагалі працю морської конференції на тиждень, сподіваючися, що за той час у Франції сформується нове правительство, яке уповноважить французьку делеґацію вести дальші переговори. У відсутностиж французької делеґації Стимсон вважає незручним провадити переговори в справі военних фльот, щоби не не поірритувало Франції.

До пропозиції Стимсона прихилився Мек Донелд, а потім і японська та італійська делеґації. Всі праці конференції спинені, крім роботи комісій експертів, які будуть обговорювати виключно технічні справи, підготовлюючи матеріял для дальших праць конференції.

Італійська делеґація оголосила докладний меморандум, у якому точно виложені всі домагання Італії щодо скількости й сили военної фльоти. Італія домагається права мати у себе фльоту такої сили, яку буде мати Франція, й узагалі італійська фльота мусить бути такої сили, щоби фльота ніякої континентальної держави не перевищувала її. Голова італійської делеґації, міністер Ґранді, виїхав до Риму для доповіди й переговорів з Мусоліні.

ПРАВИТЕЛЬСТВО ФРАНЦІЇ ЩЕ НЕ СФОРМОВАНЕ.

ПАРИЖ (Франція). — Після численних нарад з представниками ріжних політичних партій та парляментарних ґруп президент Думерґ рішив доручити формування кабінета міністрів лідерови соціялистично-радикальної ґрупи в парляменті, Шатанови. Шатан спробує сформувати правительство за підтримкою всіх соціялістів та републиканців, старачись увести в правительство навіть представників правих партій, з яких переважно був сформований кабінет міністрів Тардю.

Колиб Шатанови не пощастило сформувати правительства, тоді буде доручено формування його знову Тардю. Сподіваються, що після невдачі соціялістів-радикалів сформувати своє правительство вони не стануть на перешкоді новому правительству Тардю, яке має бути з елементів републиканських та з умірковавних правих.

ГЕНДЕРСОН УХИЛЯЄТЬСЯ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Міністер справ закордонних Гендерсон відмовився оголосити в парляменті відомости про релігійні переслідування в Росії, які він одержав від анґлійського посла в Москві. Гендерсон говорить, що оголошення звідомлень послів ставитиме їх в тяжку позицію в чужих державах, де вони репрезентують Анґлію.

АВТОМАТИЧНИЙ ЛЕТУН.

БЕРЛІН (Німеччина). — Голова німецького авіяційного департаменту, Бранденбурґ, був несказано здивований, коли підчас лету літака до нього в пасажирське помешкання увійшов летун, який керував літаком. Летун заявив, що тепер біля керми літака нема жадної людини, бо ним править автоматичний летун. Летун Бойков розмовляв пів години з Бранденбурґом, а літак летів точно своєю дорогою.

Цей винахід автоматичної управи літаком зробив Бойков і над ним уже були переведені спроби, які дали прекрасні наслідки. Одну зі спроб роблено в таку бурю, що літаки не могли літати, але з автоматичним керівником літак літав добре, не лише тримаючись наданої йому прямої лінії лету, але й робив потрібні звороти.

ФОРМУЮТЬ НОВУ ПАРТІЮ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Відозву лордів Біверврука та Ротеміра в справі формування нової партії вважають тут найбільшою подією з часів приступлення Анґлії до Великої Війни. Орґанізатори нової партії розпочали широку й жваву кампанію за утворення своєї партії, яку вони називають обєднаною імперською партією.

Орґанізатори партії заповідають зібрати 500,000 долярів на фонд партії, для чого вже почалася відповідна кампанія. Але жадна ґазета, крім тих, які контролює лорд Ротемір, не ворожить великого успіху партії.

НОВА СЛУЖБА РЕНТҐЕНІВСЬКОГО ПРОМІНЯ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Інжинір Флемінґ у своїх лекціях у Манчестері заявив, що коли закінчили будову нових анґлійських цепелінів, то виявилося, що в них не все припасовано як слід. Повставала загроза, що треба буде розбирати цілковито повітроплави, щоби знайти, що в них бракує.

Та тут на поміч прийшли рентґенівські проміні. При помочі відповідного фотоґрафування знайшли все, що треба було направити та викінчити.

АНҐЛІЯ НЕ БУДЕ ПРОТЕСТУВАТИ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Міністер справ закордонних Гендерсон заявив у палаті послів, що Анґлія не буде протестувати проти захоплення Злученими Державами шістьох анґлійських суден, які пачкували горівку до Америки в часи останніх шести місяців.

ОТРУЙНІ ҐАЗИ В ФЛЬОТІ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Перший лорд анґлійського адміральства, Александер, заявив, що на морській конференції ніхто не піднесить справи вживання отруйних ґазів фльотами ріжних держав. Тому в цій справі морська конференція не буде мати жадних дискусій.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": Montgomery 498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

Джордж Вашинґтон.

У минулім році появилася цікава книжка, а саме: 980 житепис Джорджа Вашингтона. Вже та велика скількість книжок вказує пророчисто, як дорогою є для Американців особа Вашингтона, а що важніше, яка це цікава особа отсей Вашингтон. Виходить, що вся його діяльність мусіла бути особливо важною, видатною і скомплікованою, коли про неї вже стільки написали і ще досі її як слід не розібрали, бо пишуть про нього ще далі. Ось у біжучім році появилася ще одна книжка, яка кидає нове світло на те окруження, серед якого працював Вашингтон і з якого помічю доводилось йому вести боротьбу за независимість. Отсею книжкою є третий том життепису Вашингтона, якого автором є звісний американський письменник Руперт Гюз. Гюз називає Вашингтона „Спасителем Злучених Держав", який виратував край не тільки перед англійським поневоленням, але ще й перед внутрішнім ворогом, себто перед тим моральним розкладом, який нищив мов яка зараза тодішне американське громадянство. Гюз виказує, що кромі Вашинґтона, можна було тоді на пальцях руки вичислити людей чесних, благородних і патріотичних, яким лежала доля рідної землі дійсно на серці. Бо тоді, коли одні гинули на фронті, або вертали каліками, инші масово дезертували, відтягалися від жертви крови і набивали кишені, спекулюючи на крови поляглих борців. Гюз твердить, що колиб Вашингтон був мав до діла з свідомою масою, яка розуміла вартість свободи, то був би вигнав анґлійські війська з американської землі на протязі кількох тижнів, бо ворог не був би устоявся супроти міліонів. Але на ділі справа виглядала якраз навпаки. І ось тому Вашингтон мусів протягати боротьбу, бо не було сили, яку міг би протиставити ворогови і звести з ним рішаючий бій вже на самім початку повстання. Вашинґтон мусів рівнож нагаями пражити, розстрілювати і карати шибеницею таки своїх власних продажних, безідейних, хабарницьких земляків — кривоприсяжників, щоб охоронити громадянство від гнилі й спрямувати його до ідеалу й посвяти.

Все це підносить Гюз ради дійсної правди. Він свідомий, що таке зіставлення фактів кидає дуже погане світло на американське громадянство з тих часів, коли йшла боротьба за визволення. Він знає, що по ріжних шкільних підручниках звикли представляти ті всі події у рожевім світлі. Але це саме заставило Гюза написати чисту правду, бо доперва на тлі тої правди можна належно оцінити величну постать Вашингтона — „Спасителя Злучених Держав".

Микола Новоселецький.

ПРО ПАРТІЮ ЕСЕРІВ

(Оригінальний допис до „Свободи" з Праги).

Соціялістичну Лігу Нового Сходу створили в імени російських соц. революціонерів: Чернов, Гуревич, Шрейдер, Монсветов, Евг. Шрейдер; в імени українських соціялістів революціонерів: М. Шаповал, Н. Григоріїв, М. Мандрика, С. Довгаль, Б. Залевський. Щодо Білорусів то від них виступили не тільки соціялісти революціонери (Гриб, Чернецький), але й партія білоруських соціялістів федералістів (Захарко, П. Кречевський), від вірменської революційної партії: Нікогосян, О. Акінян.

Одночасно з появленням у світ політичної плятформи „Соціялістичної Ліги Нового Сходу" соціялісти революціонери випустили працю Григоріїва під заголовком „Наша позиція самостійна". У цій своїй праці п. Григоріїв з характерною йому беззастережністю та неперебірчивістю в словах накидається на всіх наших історичних ворогів, головно Росіян. Твориться враження, що ця праця випущена длятого, щоб злагіднити трохи те враження, яке викличе „Соціялістична Ліга Нового Сходу".

Українські політичні еміґранти багато часу і паперу призначували на розрішення питання: чи С. Л. Н. С. є федерацією, конфедерацією, чи чимсь іншим. Питання назви цього суто-еміґрантського витвору є однак несуттєвим. Важно є те, що здійснення ідей соціялістичної Ліґи Н. С. ні трохи не змінилоб дотеперішнього підпорядкованого становища України, як у політичному так і економічному того слова значінню. З окремих національних Републик С. Л. Н. С. домагається створення їх наддержавного обєднання, вільної спілки цих републик на засадах: 1) солідаризації їх міжнародної політики, 2) митно-тарифного союзу, 3) вирішування всіх суперечок між ресдубликами союзним трибуналом, постанови якого обовязкові.

Вже цих трох пунктів С. Л. Н. С. вистарчить для того, щоб уявити собі те підпорядковане становище нашої батьківщини, колиби прийшло до здійснення цієї програми, не говорячи вже про те, що С. Л. Н. С. стремить до спільного використовування природніх полос та узгіднення законодавств усіх союзних республік.

Заанґажовання до цієї нової комбінації мало бути виключно персональним, але факт підписання Л. Н. С. усіма передовими людьми Укр. Партії Соціял. Револ. говорить про те, що це не є так. Так само зрозуміла цей крок певна ґрупа ес-ерів, що під проводом Шрамченка відділилася від партії та існує вже довший час самостійно.

Приступлення до Соц. Л. Н. С. взагалі спричинило богато непорозумінь в самій партії соціялістів-революціонерів, відпихаючи від неї все більше та більше людей або формально, або тільки фактично. Багато членів соціял-революційної ґрупи були незадоволеними з приступлення до С. Л. Н. С., одначе не могли зібратися на відвагу виступити з партії, творячи в самій партії поважну опозиційну ґрупу. На зовніж ес-ерівська ґрупа п. Шаповала та Григоріїва виступала як щось єдине ціле.

Як бачимо, історія „Української Партії Соціялістів Революціонерів" переповнена непорозуміннями, недоречностями та невмінням підійти до реальних потреб і можливостей українського народу. Оцеситдіння на двох стільцях, самостійности та східно-европейському інтернаціоналізмі, не дало цій партії змоги розвинутись так, як на це вона мала усі дані. Звідси повстає беззастережно вороже відношення до цієї партії з боку переважаючої більшости українського суспільства, звідсиж виникають вічні розпади на усе більше число окремих фракцій. Жадна з українських політичних організацій на чужині не видала з себе такого великого числа т. зв. „зміновіховців", то значить московсько - большевицьких ренеґатів, як українська партія соціялістів революціонерів.

Програмовою догмою У. П. С. Р., як ми бачили було створення федерації держав, що входили в склад бувшої російської імперії, але українські маси вже з самого початку нашої революції були переняті ідеєю створення своєї власної держави. Закинути ідею самостійности України, значить увійти в конфлікт з тими самими народніми масами в імени яких вони виступали; разом з тим російські большевики, а пізніще соціял - революціонер Чернов, обіцяють „самоопредѣленіе вплоть до отдѣленія". Звідси ця нестійкість, постійне хитання, що вплинуло рішаючо на долю української національної революції, а також і на долю самої партії соціялістів революціонерів.

Зрештою самі соціялісти революціонери признаються до гріху та кажуть: „Ми не були революційною партією, що непохитно переводить в життя свої погляди, а... добрими сусідами, що намагаються зі всіма жити в згоді: і Бога не гнівити і чорта не ображати. Ми не були соглашателями (уґодовцями) по суті, але своєю мяткотілістю допомагали створенню для соглашательства обєктивних умов".

І так соціял-революційна ґрупа капарила в створенім собою хаосі та ніде не могла знайти надійної опори, певного берега, до якого моглаб пристати. Відчування своєї безсилости, відсутности хоч будьякої моральної бази, змусило ес-ерів шукати підпори серед українського громадянства на инших теренах. Шаповалівська ґрупа почала шукати порозуміння з „Обороною України" в Америці та партією соціялістів радикалів на західних землях України.

Та успіхів з цього не було ніяких. Українська Партія Соціялістів Революціонерів пішла по крутих темних вуличках ризиковних політичних комбінацій. Треба було тільки якоїсь яскравіщої притички, щоб ця орґанізація розвалилась. Такою безпосередньою причиною остаточного розбиття Української Партії Соціялістів Революціонерів стали непорозуміння на грошевому ґрунті.

У наслідок засильного зменшення асигновань на потреби української еміґрації в Ч. С. Р., зменшено також і асигнования на ес-ерівські орґанізації, як то Соціольоґічний Інститут, Робітничий Університет, Український Комітет (бувший Громадський Комітет) та інш. П. Шаповал, що є безпосереднім керовником Соціольоґічного Інституту, бачучи катастрофальне фінансове положення цієї установи, рішив перенести туди суми „Українського Комітету", проти чого повстала ґрупа ес-ерів, безпосередньо заінтересована в існуванню і добробуті „Українського Комітету". З цього приводу повстала затяжна боротьба в самій партії, що перед кількома місяцями нарешті прорвалась на зовні.

Ґрупа, яка до останнього часу носила назву „шаповалівської", розбита на три частини, а саме: перша під проводом Куликівського, Клименка Л. та Мезинціва, друга Басацького і Паливоди та третя під проводом Шаповала і Григоріїва.

Найсильнішою (коли про силу тут можна говорити) з цих ґруп являється перша, завдяки тому, що в своїх руках має „Український Комітет" та „Український Всепрофесійний Робітничий Союз", що посідає до 800 членів. В даний мент ця ґрупа є й найрухливішою в напрямі обвинувачень пп. Шаповала та Григоріїва у спроневіренню величезних, як на наші еміґрантські обставини, сум, у відступленню від партійних засад та у негідному відношенню до рядового членства. Друга ґрупа на зовні майже зовсім не виступає, занявши вичікуючу позицію. Ґрупа ця ще перед остаточним розвалом трималася осторонь, обмежуючись працею в „Громадському Видавничому Фонді". Третя ґрупа помимо ясних доказів спроневірення через обох провідників орґанізаційних сум старається втриматись при життю, опираючись на малесеньку ґрупку своїх прихильників та в свою чергу обвинувачує провідників першої ґрупи в дефравдаціях. Шаповал та Григоріїв вже давно збираються відїхати до Америки, де сподіються дістати матеріяльну і моральну підтримку.

Будучи свідком передсмертних аґоній Української Партії Соціялістів Революціонерів, до певної міри стає радісно, що нарешті вмірає те, що давно вже мусіло вмерти, що не занепокоювати більше своїм мертвим, холодним подихом таких творчих людей та що, на місце цього трупа зродиться щось нове, яке зможе принести користь загальній українській справі. Але разом з тим лячно стає за тих людей, що були під впливом цієї ґрупи, які вірили своїм провідникам. Це побільшости молоді запальчиві душі, що жили більше вірою ніж розумом. Тепер вони здезорієнтовані й озлоблені. Такий безславний кінець цілої орґанізації, викриття того, що їхні боги не були богами, може остаточно зломити їх, кинути в пітьми зневіри до всякої ширшої громадської праці, або в обійми ворогів українського народу, а саме большевиків, до ідеольоґії яких приблизив ес-ерівську ідеольоґію п. Шаповал.

(Конець)

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

КАНДИДАТУРИ УКРАЇНЦІВ.

У богато містах будуть весною міські вибори. У декотрих американські горожани українського походження вже згори лагодяться ставити своїх кандидатів. Так сталося в місті Гамтрамку, в стейті Мишиґен, де місцева українська політична організація, в котрій визначну участь беруть члени У. Н. Союза, виставила вже кандидатуру д-ра Амброзія Кібзея, місцевого лікаря на уряд міського радного („кавнсілмена").

Сей рух треба привитати. Українські іміґранти вже набулися в Америці досить, пізнали достаточно американські умови й вони вже певно можуть служити як публичні урядники не тільки по місцевих законодатних установах, але й по висших. Коли в них ще деякі недостачі булиби, то вони пропадуть від практики. Треба тільки дати їм нагоду набирати досвіду.

Як іміґранти, вони певно знають життя від самих основ, і тому вони зможуть богато причинитися до розумного розвязування важних питань американського життя.

Само собою розуміється, що Українець на становищи міського радного або на якім другім подібнім становищи може помогти богато народови, з котрого він вийшов. Уже то одно, що він походить з українського народа, звертає увагу на український народ. Такий урядник може бути допомогою при всяких публичних виступах, делеґаціях, тощо.

Навіть якби кандидат мав при виборах перепасти, то і тоді його кандидатура може бути корисна, коли він збере поважне число голосів за собою. Се покаже, що українські іміґранти цікавляться публичними справами, що вони беруть участь у публичному життю та що вони становлять силу, з якою треба рахуватися.

БАЧАТЬ ЧУЖЕ ПІД ЛІСОМ.

Папа римський виступив з публичним протестом проти переслідування церков большевицьким урядом. Російський православний митрополит Сергій виступив проти папи римського, обжаловуючи римо-католицьку церкву за те, що вона сконфіскувала пятьсот греко-католицьких церков під Польщею та перемінила їх силою в римо-католицькі костели.

З сеї цікавої суперечки виходить передовсім та наука, що для протесту треба чистих рук. Справді, хто виступає проти переслідування релігії другим, повинен сам мати чисті руки від переслідування. Папа римський, коли хоче протестувати проти переслідування церков большевиками, повинен був уперед запротестувати проти переслідування української греко-католицької та української православної церкви під Польщею. Папа римський протесту не підносив, а противно, робив з Польщею звісний конкордат за закріпощенне українських церков. Сим він відобрав собі право протестувати проти большевицьких переслідувань.

О. Максимюк.

ВРАЖІННЯ З ПОБУТУ НА УКРАЇНІ

(9)

Кождий з них мав на пальцях блискучі перстені, золоті з брилянтами, і в кождій кишені в клаптикови брудного полотна завинений золотий або срібний годинник. — Розуміється, їм вже більше „нє нада" було воювати, тому рішили йти „домой".

Фронт місцями був вже цілком порожний.

Українські партизанти підняли голову. Малі етапні відділи утікаючих з фронту нападали і рубали шаблями, а награблене добро відбирали. Навіть молоді сільські хлопці часто засідають з крісами на таких дезертирів, мов на заяців, бють та обдирають до сорочки, щоби відплатити за грабіжі красній - армії. Мало котрому красноармейцеви вдається вернути живому з усім награбленим добром.

Партизантка й українське повстання це не іграшка. Вправді доконують вони богато проступків, але безперечно викликані вони поведенням червоної армії й мають за собою ідейну підставу та незрівнані геройства, геройський примір розпучливої самооборони. Підступний спосіб воювання і очайдушна, прямо зухвала відвага відбирає голову найліпшому полководцеви з большевиків!

* *

На дворі потемніло. Земля просохла. Сільські хлопці очайдухи, змірявши ногами поле, чи досить твердий ґрунт під коня, збираються. Зпід землі виринають козаки — воскресає Запороже! Сідлають коні. Через плече рушниця, за поясом кинджал і револьвер, при боці шабля! Бистрі коні мчаться по степу, мов вихор! Ідуть молодці погуляти і помсти шукати — ідуть Україну визволяти! Я мав нагоду в пол. Київщині в околицях Білої Церкви і Сквири приглянутися таким партизантським групам отамана Святненка. Я бачив подвиги, в які може лише той повірити, хто їх своїми очима бачив.

Про причини повстань, про спосіб войовання повстанців і їх вдачу можнаб богато дуже інтересного оповісти.

В таких обставинах опинилася весною 1920 р. Червона Галицька Армія. На переді Поляки пруть, за плечима повстання селянські — большевики кидають фронт і розбігаються по домах. Приміром, під конець квітня ціла 12 армія большевицька мала на 320 баґнетів менший етап, як Бригада У. С. С., котра належала до неї — це около 8,000 людей! — Це оповідав галицький сотник Гнатевич, котрий був старшиною звязку при 12-тій армії.

Кавалерійська Бригада Гал. Армії не могла знести напастей большевицьких комісарів і ще перед відходом на фронт перейшла коло Бірзули на сторону повстанців групи генерала Павленка.

Запасні частини, які були поза фронтом, спровадили большевики до Київа. Мене приділено до запасного артилєрійського коша Бригади У. С. С. і так опинився я в Київі.

Зі стації Рудниця по девятьох днях їзди ледви заїхали ми до Київа. Залізниця йде дуже лихо. І не дивниця! Більшість залізнодорожників з приходом большевиків на Україну покидають службу зі слідуючих причин: перше, мало платять, 2 до 3,000 сот. руб. місячно; це тільки сума, за яку родина, жиюча в місті, може вижити не більше як два дні і то лихо; друге, під большевиками служба тяжка, дуже прикра і майже неможлива; буває часто, що на стацію влетить якийнебудь комісар або красний командір, мов скажений пес, прикладає начальникови стації або котромунебудь машиністови чи кондукторови револьвер до чола і кричить: „Пускай для меня поезд"! Сей мусить сповняти приказ, бо з таким „таварищом" гра небезпечна, а толкования нічого не поможе! З сього часто виходять в дорозі нещастя, а за ними розстріли службовців за „контрреволюцію".

Дальше горожанська війна, безладдя та повстання страшно знищили залізничий матеріял. По стаціях та попришлях в ровах лежать сотки попалених і поломаних возів та машин. По стаціях можна бачити, як населення обломлює з ваґонів дошки, щоб загріти чай. За клясові вагони горожан Росії вже давно забули. Їздять лише товарові, повні гною. Угля на лік не побачиш. Машини гонять сирими дровами, а й сього часто бракує, хоч довкола повно лісів! Буває часто, що поїзд задля браку дров стає серед дороги. Тоді пасажири мусять висідати, йти до найближчого ліса рубати дрова і носити їх на машину, щоб могли поїхати дальше. Оставати в службі під большевиками належить до неабиякої відваги. Залізнодорожники, які роблять службу, жиють виключно з того, що перевозять на машині під углям сало, тютюн і инше з околиць дешевших у дорожчі, причім богато заробляють. Котрі відступають від служби, займаються „комерцією": беруть в мішок сірників, паперців, соли, голок і иншого краму, ходять від села до села і міняють за хліб, крупи, сало, масло, сир, яйця і т. д. В совітській Росії можна їхати без церемонії, куди хто хоче; вистарчить бумажка від якогонебудь комісаря, щоб переїхати Росію здовж і поперек. Треба тільки вбратися в лахміття, щоби по дорозі „таварищі" не обдерли „буржуя". На Україні справа з їздою трохи тяжча. Крім бумажки комісаря треба на всякий случай заосмотритися документами й иншої власти, бо не знати, якої власти представникови доведеться по дорозі леґітимуватися! Можуть задержати поїзд денебудь на полю українські повстанці й тоді документ української власти нагору, а большевицьку бумагу ховай, бо як найдуть, то немилосердно порубають.

На стації в Київі страшний непорядок. Скрізь повно гною і сміття, відпадків, що в день трудно пройти, щоб чобіт не позолотити. Скрізь лежить розкинений военний матеріял. По цілій величезній стації, почавши від Волинського Поста, порозкидувані поломані ваґони і машини. Деякі вагони веж цілком погнили від гною, який на них ще від часів Николая II. лежить. Пасажирський дворець облупаний, внутрі брудний, по стінах, лавках і підлозі лазять міліони вошей. Вправді большевики стараються зробити порядок, але це лише кпини. Вони запровадили т. зв. „суботників": що суботи мусять урядники під доглядом красноармейців від 10 год. перед пол. до 4 год. по пол. брати в руки мітли й лопати й робити на стації порядки. Але це нічого не помагає, бо щоб порядок зробити, треба тисяч робучих рук!

На стації в Київі бачив я військову службу, яку повнили Китайці. А служба їх така: на плечах „вінтовка" зі штиком, на руці кілька вінків чоснику і цибулі, штани, чоботи, білля, полотно і инші награблені річи; вони ходять поміж пасажирів і торгують. Найкращий інтерес на чосникови і цибулі; головка чоснику в Київі 50 до 100 рублів, а цибулі 30 до 50 рублів! — Китайці, це підприємчивий нарід. Служить кождому, хто дасть їсти і ліпше заплатить.

(Дальше буде).

СПРАВЛЕННЯ.

У виказі жертв на Народній Дім в селі Корчині в ч. 40 „Свободи" має бути: К. Кирчів 10 дол., а не Т. Кирчів.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

АМЕРИКАНІЗУЙМОСЯ!

Дивується певно неодин, коли почує з уст Українця таке, що нам треба американізуватися. А я кажу отверто, що нам треба. А під тим не розумію, що нам треба забути за старий край, за його мову, за нашу славну історію й боротьбу, за наші добрі звичаї й обичаї. Ні, що добре, то треба задержати і дітям передати. Треба нам будувати тут американсько-українську громадську силу, треба залишити по собі на американській землі ще щось і про українську культуру.

Але, кромі того нам треба американізуватися ще й з іншого боку. Кождого дня читаю філаделфійську ґазету „Ивнінг Бюлетин", а в ній спеціяльну колюмну, звану „Соушал Праблем". У тій колюмні дає редакція відповіди на ріжні запити. З тих запитів можна пізнати, як розумні Американці стараються дечого навчитися, як вони питають поради у ріжних наукових, товариських та громадянських справах. Ті запити виглядають нераз дуже наївними і наш український „премудрий Соломон" сміявся би з них, а вже певно навіть не відважився би запитати за таку пораду, хоч саме йому придалися би такі відповіди. Бо як би наші люди питалися про такі поради, то наші мітінґи виглядали би дещо інакше, а рівнож віча й народні свята, а то й приватні гостини. Ми дійсно замериканізувалися би і сталиб культурними людьми. Ми не викидалиб рівнож повно грошей на коштовні весілля чи погреби, колиб питали по американському звичаю розумних людей о пораду. Тоді не влізали би непотрібно в довги, або зужилиб важко запрацьований гріш на пожиточні справи, а не для пустої амбіції.

Ми не спізнялися би на засідання чи вистави, ми не білиб підчас співання національного гимну чи промов бесідників. І один другому не пошкрабав би „цифербляту" за образу „гонору", як то часто буває не то в сальонах, але на зібраннях товариств і т. и. Всього того не було би, якби ми розумно — американізувалися.

С. Лев,
Филаделфія, Па.

—o—

НОВА УКРАЇНСЬКА КНИЖКА: „МАҐІЧНЕ МІСТО".

З ким не зійдешся, на які збори не прийдеш, а всюди чути тепер розмови на тему асиміляції нашої молоді. А разом з тим чується нарікання, що наша молодь не читає українських книжок. І коли ходить о читання книжок, то воно виходить на правду. Але спитаймо себе, чи це тільки вина молоді? Пригляньмося тільки нашим книжкам для молоді, а побачимо, що вони дуже мало підходять до смаку тих дітей, котрі виросли і виховалися на американськім ґрунті.

І от тому треба повитати появу такої книжки як „Маґічне місто", котрої автором є Михайло Петрівський. Автор представляє історію одної української родини, яка прибула до Америки зі старого краю і тут доробилася значного майна. Маєток вибиває своє пятно на цілій родині. Діти ідуть слідами американської молоді. Надія, дочка Боднарів, уявляє собою типову американську „флепер". Самі Боднарі ідуть вже зимувати до Флориди, а з ними вандрують разом: Майдан, вічний студент, та Бовзо, типовий американський „гобо".

Всі ті типи причиняються до того, що акція є живою й інтересною, бо описує нам життя ріжних кляс. Книжку про- читає кождий американський Українець з великим зацікавленням. Ціна її всього 50 центів.

А коли книжка розійдеться, то це буде заохотою для автора до дальшого писання.

М. Іванчук,
Дітройт, Міш.

—o—

ХОЧЕ БІЛЬШЕ АНҐЛІЙЩИНИ В ГАЗЕТІ.

Dear Editor:

I saw a correspondence in the Ukrainian Daily "Svoboda", Saturday February 15, 1930, in which Anna Jurkevicz pleaded for a weekly American Paper. I, too, cast my vote for it. My father and mother can not read Ukrainian neither can I. So we do not know the news which happen over in Ukraine. I would welcome a Ukrainian paper which gives all news in English.

Yours truly,

Anthony Gural,
Bethlehem, Pa.

— Але то якась сильна сокира, що ви оце нею рубаєте дрова!

— Я маю її вже три роки, а за ввесь той час давав до неї лише тричі нове топорище, а двічі новий обух.

ЗІ СПОРТУ.

NEW YORK.

Kojac sets a new swimming record.

Setting a new intercollegiate record, breaking two pool marks, and then coming back to swim anchor on the winning relay team helped George Kojac, Olympic champion and Rutgers swimming captain, to widen his margin in the race for individual scoring honors in the Intercollegiate Swimming Association.

Kojac now has a total of 58 points, 24 more than his nearest rival, Mustin, of Navy, who remains in second place.

Kojac's brilliant performances once again stamp him as the outstanding swimmer of the week. Pushed hard by Cannon in the 100-yard free style, he thrashed his way through the water in 0:52 4-5 to break the mark held jointly by himself and Albert Schwartz, the Western star, by two-fifths of a second. Almost as sensational was his work in the 50-yard event, which he covered in 0:23 9-10, a new Syracuse tank mark and very near the intercollegiate record of 0:23 3-5, which he holds with Jimmie Bronson, the former Yale captain.

ROCHESTER, N. Y.

The meet between "Ukrainian Cossacks of Rochester" and Auburn.

The Ukrainian Basketball team of Auburn came to Rochester on Saturday, February 15, to meet the basketball team of "The Ukrainian Cossacks of Rochester". The teams playd a spirited game at the Amalgamated Hall, the Auburn team winning 10 to 9. There was a tremendous crowd to watch the game. The onlookers remarked on the beautiful colors of the suits of the Rochester team.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮ АЛЕКСАНДРІЯ, ПА.

Коляда на край.

В нашій громаді заколядовано $25, які вислано до Обєднання з таким призначенням: по $10 на Рідну Школу і боєвий фонд, а $5 для інвалідів.

Колядували: І. Бриґадир, І. Бахівський, І. Несь, І. Головка, О. Дзира, В. Варварич і Т. Шиляк.

—o—

БЕЙОН, Н. ДЖ.

На Дім Інвалідів.

На річнім мітінгу товариства ім. Т. Шевченка, від. 281 У. Н. Союза, рішили члени виасиґнувати з бенефітової каси $15 і вислати їх до Обєднання для інвалідів.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА.

А. Вітенко.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

„SVOBODA"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ